

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д-р Андрияна Йовчева Андреева

Икономически университет – Варна, катедра „Правни науки“

Трудово право и общественно осигуряване

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** в област на висше образование : 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.6 Право, докторска програма „Трудово право и общественно осигуряване“ в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 2629/26.09.2024г.

Автор на дисертационния труд: **Илияна Събинова Георгиева**

Тема на дисертационния труд: **Специална закрила на труда на непълнолетните**

1. Информация за дисертанта

Дисертантът **Илияна Събинова Георгиева** се е обучавал по докторска програма „Трудово право и общественно осигуряване“ към катедра „Частноправни науки“ в Юридическия факултет на УНСС по научна специалност: Право съгласно Заповед на ректора на УНСС № 1181/28.04.2022 г. Обучението е осъществено в редовна форма през периода м. април 2022 г. – м. септември 2024 г.

Илияна Събинова Георгиева е родена на 22.09.1986 г. Завършва средно образование в СУ „Николай Катранов“, гр. Свищов, профил „Чуждоезиков – Английски език“.

През 2010 г. завършва висшето си образование по специалност „Право“ в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Юридически факултет. От 2011 г. до 2016 г. работи в „Трейс Груп Холд“ АД последователно като Младши юрисконсулт, Юрисконсулт и Старши юрисконсулт. От 2016 г. до момента е адвокат, член на Софийска адвокатска колегия. От 2020 г. до момента е хоноруван асистент по Трудово право в Университета за национално и световно стопанство, гр. София.

Докторантът е положила успешно изпитите по всички предвидени в индивидуалния ѝ учебен план дисциплини с общ среден успех Отличен 6.00. По време на докторантурата Илияна Събинова Георгиева е участвала със свои доклади в две научни конференции – научна конференция на тема: „Юридически, икономически и исторически аспекти на държавното регулиране върху стопанската дейност“, проведена на 23 юни 2022 г. в УНСС и научна конференция на тема: „Предизвикателства пред правното регулиране в България“, проведена на 31 октомври 2023 г. в УНСС.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд е с обем 187 страници самостоятелен текст (в това число съдържание и ползвани съкращения), списък на използваната при разработването ѝ литература и декларация за оригиналност на труда. В текста са направени 151 бележки под линия. За разработване на дисертационния труд са използвани над 78 литературни източника – монографии, учебници, студии, статии, речници и доклади. Ползвана са както българска, така и чуждестранна литература.

В структурно отношение изследването се състои от увод, четири глави и заключение. Главите са разделени на параграфи и раздели, включващи свързани, но тематично обособени заглавия. Заключение то включва изводи и предложения за развитие и подобряване на уредбата на .

Първата глава е посветена на правната уредба на специалната закрила на труда на непълнолетните (вътрешна, международна и в правото на Европейския съюз), включително в исторически план.

Втората глава разглежда закрилата на непълнолетните преди и при възникване на трудовото правоотношение.

Фокусът на третата глава е закрилата на непълнолетните по време на трудовото правоотношение. Тук са анализирани специалните закрилни разпоредби в областта на работното време, отпуските, здравословните и безопасни условия на труд и др. Установена е липсата на специална закрила на труда на непълнолетните на етапа на прекратяване на трудовото правоотношение и са направени предложения *de lege ferenda* за нейното преодоляване.

Последната четвърта глава проучва отговорността за нарушаване на трудовото законодателство относно непълнолетните – административнонаказателната отговорност по Кодекса на труда и наказателната отговорност за извършено престъпление по чл. 192а Наказателен кодекс, изразяващо се в приемане на работа на ненавършило 18-годишна възраст лице без надлежно разрешение от Инспекцията по труда.

Заключението се състои от два параграфа. В първият параграф са обобщени достигнатите в хода на изследването изводи и направените предложения *de lege ferenda* за усъвършенстване на правната уредба. Крайната цел е запазване на живота, здравето и безопасността на младото поколение чрез постигането на достатъчна по степен ефективност на приложение и спазване на трудовото законодателство, предвиждащо специална закрила на труда на непълнолетните.

Вторият параграф очертава тенденциите в развитието на правния институт на специалната закрила на труда на непълнолетните.

Избраната от докторанта тема е безспорно актуална и дисертабилна. Подчертаната е липсата към настоящия момент на самостоятелно теоретично изследване на този правен институт в трудовоправната литература у нас и е аргументирана необходимостта от извършване на цялостен анализ.

Правилно са определени предметът и обектът на дисертационния труд, а именно – „Предмет на настоящото изследване е специалната закрила на труда на непълнолетните, разбирана като по-голяма загриженост на законодателя към тях“, „Обект на анализ са релевантните правни разпоредби от действащото българско

законодателство. Това са преди всичко нормите на трудовото право, съдържащи се в Кодекса на труда (КТ), закони и подзаконови актове“.

Целта на изследването е да анализира в какво се изразява специалната закрила на труда на подрастващите съгласно действащото българско законодателство. В същото време анализът се стреми да прецени практическата ефективност на нормативната уредба и да проучи възможността за нейното усъвършенстване.

За постигане на тази цел по време на работата са поставени няколко основни задачи:

- Да се направи преглед на правната уредба на анализирания правен институт;
- Да се изследва в какво се изразява специалната закрила на труда на непълнолетните преди и при възникване на трудовото правоотношение;
- Да се изясни съдържанието на закрилата по време на трудовото правоотношение;
- Да се разгледа отговорността за нарушаване на трудовото законодателство относно непълнолетните – административнонаказателната отговорност по Кодекса на труда и наказателната отговорност по чл. 192а Наказателен кодекс (НК), както и да се проучи относима административна и съдебна практика;
- Да се установят слабости, празнини и несъвършенства в действащото трудово законодателство;
- Да се направят предложения *de lege ferenda* за законодателни поправки с цел усъвършенстване на правната уредба и повишаване ефективността на специалната закрила на труда на непълнолетните.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Постигнати са целите на дисертацията: да се направи анализ на сега действащата правна уредба на труда на непълнолетните и въз основа на анализа ѝ да се направи общо правнотеоретично осмисляне на въпросите на правната закрила на труда на непълнолетните, да се прецени практическата ефективност на нормативната уредба и да проучи възможността за нейното усъвършенстване. Така са постигнати и конкретните задачи на изследването, посочени по-горе.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Могат да се открият следните по-важни научни приноси на дисертационния труд:

- Направен е задълбочен и цялостен анализ на специалната закрила на труда на подрастващите.
- Прегледана е правната уредба на специалната закрила на труда на непълнолетните, която се състои от различни източници на правила за поведение, в т. ч. международни, универсални и регионални актове, актове от правото на Европейския съюз и вътрешни национални актове (законови и подзаконови).
- Разглеждането на специалната закрила на труда на непълнолетните е разделено на два времеви периода – преди възникване на трудовото правоотношение и по време на неговото съществуване. Констатирана е необходимост от разширяване на закрилата на подрастващите по време на действие на трудовия договор в два аспекта – при едностранно изменение от страна на работодателя и при прекратяване на трудовото правоотношение.
- Анализирани са отговорността за нарушаване на трудовото законодателство относно непълнолетните – административнонаказателната отговорност по Кодекса на труда и наказателната отговорност по Наказателния кодекс. Проучена е относима административна и съдебна практика.
- Констатирани са слабости и празноти в действащото трудово законодателство относно специалната закрила на труда на непълнолетните.
- Направени са редица предложения *de lege ferenda* за усъвършенстване на правната уредба на специалната закрила на труда на непълнолетните.

5. Оценка на публикациите по темата на дисертацията

Докторантът **Илияна Събинова Георгиева** е представила списък с публикации по темата, които са тясно свързани с тематиката на дисертационния труд и отразяват някои негови части, като в този смисъл му придават публичност. Обемът на научните публикации на докторанта и характерът на изданията съответстват на условията и

изискванията за придобиване на ОНС „доктор“. Докторантът покрива необходимия брой точки за придобиване на ОНС „доктор“.

Представени са следните публикации по темата на дисертацията:

1. **Събинова, И.**, Редът за приемане на работа като израз на специалната закрила на труда на непълнолетните. – В: Сборник с доклади от научна конференция на тема: „Юридически, икономически и исторически аспекти на държавното регулиране върху стопанската дейност“, проведена на 23 юни 2022 г. София: Издателски комплекс – УНСС, 2023, с. 228–234.

2. **Събинова, И.**, Забраната за полагане на нощен труд като част от специалната закрила на труда на непълнолетните. – Списание „Бизнес и право“, 2022, № 4, с. 44–57.

3. **Събинова, И.**, Относно специалната закрила на труда на непълнолетните в областта на платения годишен отпуск. – В: Сборник с доклади от научна конференция на тема: „Предизвикателства пред правното регулиране в България“, проведена на 31.10.2023 г. София: Издателски комплекс – УНСС, 2024, с. 179-186.

4. **Събинова, И.**, Необходимостта от предоставяне на предварителна закрила при уволнение на непълнолетните. – Статията е приета за публикуване в списание „Бизнес и право“. (приложено Уверение от сп. „Бизнес и право“).

6. Оценка на автореферата

Авторефератът коректно отразява основното съдържание на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

В предоставения за рецензиране дисертационен труд на докторант **Илияна Събинова Георгиева** не са открити съществени теоретични и методически грешки, могат да се отправят само някои бележки от редакционен характер, което е присъщо за подобен вид разработки. Бих отправила към докторанта и някои препоръки, относно подобряване на дисертационния труд:

1. Според мен съдържанието е прекалено разпокъсано на множество точки и подточки, което не помага за ориентацията в текста, а я затруднява излишно. Бих

предложила да отпаднат някои от подточките на отделните въпроси в самото съдържание, за да бъде то по-сбито.

2. Смятам, че би било добре в дисертационния труд да се анализира малко повече съдебна практика и практика на Инспекция по труда, доколкото, разбира се, такава е налична по темата.

Бих препоръчала на докторанта да продължи да работи по проблематиката на труда на непълнолетните. В този смисъл публикуването на нови научни публикации – доклади, статии и студии биха представлявали интерес за научната общност.

Препоръчвам след защита дисертационният труд да се оформи и публикува като монография с цел достигането му до по-широка аудитория.

Въпроси към докторанта:

1. Един въпрос, който не беше засегнат в дисертационния труд – може ли да се обяви за недействително трудово правоотношение с непълнолетен работник, ако към момента на обявяването ѝ непълнолетният е навършил изискваната възраст или бъде издадено разрешение от Инспекция по труда?
2. Бих искала също така да разбера мнението на докторанта относно това, дали договорите за надомна работа и за работа от разстояние не са по-удачни за подрастващите с оглед съчетаването на работата с обучение? Смята ли, че може да се препоръча на законодателя да се предвиди възможност за такава работа при искане от страна на работника, по подобие на чл. 312 КТ, даващ такова право на работничка, която е майка на малко дете?

8. Заключение

Представеният дисертационен труд „Специална закрила на труда на непълнолетните“ представлява завършено самостоятелно изследване, което отговаря на необходимите изисквания към подобен вид разработки за структурираност, завършеност и значимост.

С разработването му са постигнати определени научни резултати, кореспондиращи с поставената от докторанта цел и научни задачи. Ясно са открити научните приноси.

Дисертационният труд разкрива задълбочени теоретични знания на докторант **Илияна Събинова Георгиева**, както по темата, така и в цялост в материята на трудовото право и способност за провеждане на научно изследване. На база на направената цялостна преценка в настоящата рецензия считам, че дисертационният труд „Специална закрила на труда на непълнолетните“ отговаря изцяло на изискванията на ЗРАСРБ и на вътрешните актове на УНСС.

Като се основавам на положителната оценка на дисертационния труд, както и на научните достижения на докторанта, предлагам на учажаемите членове на Научното жури да вземат положително решение за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по ПН 3.6 „Право“, научна специалност „Трудово право и общественно осигуряване“ на докторант **Илияна Събинова Георгиева**.

.2024 / гр. Варна

Подпис:**Andriyana Yovcheva Andreeva**.....
/проф. д-р Андрияна Йовчева Андреева/
Digitally signed by Andriyana Yovcheva Andreeva
Date: 2024.12.03 13:30:16
+02'00'

R E C E N T I O N S

From: Prof. Dr. Andriyana Yovcheva Andreeva

University of Economics - Varna, Department of Legal Sciences

Labour Law and Social Insurance

Subject: dissertation for the award of the degree of Doctor of Education in the field of higher
education : 3. PhD degree in PhD programme
"Labour Law and Social Insurance" at the UNWE.

Reason for submitting the review: participation in the composition of the scientific jury for
the defence of the dissertation according to the
Order № 2629/26.09.2024.

Author of the dissertation: Iliyana Sabinova Georgieva

Dissertation Topic: Special Labour Protection of Minors

1. Information about the dissertant

The dissertant Iliyana Sabinova Georgieva was trained in the Doctoral Program "Labour Law and Social Insurance" at the Department of Private Law at the Faculty of Law of the UNWE in the scientific specialty. The training was carried out in full-time form in the period April 2022 - September 2024.

Iliyana Sabinova Georgieva was born on 22.09.1986. She graduated from secondary education at Nikolay Katranov Secondary School, Sofia. She graduated from Svishtov University, majoring in Foreign Languages - English.

In 2010 she completed her higher education in Law at Sofia University "St. She graduated from Sofia University, Faculty of Law. From 2011 to 2016 he worked at Trace Group Hold AD successively as Junior Legal Counsel, Legal Counsel and Senior Legal Counsel. From 2016 to the present he has been a lawyer, member of the Sofia Bar Association. From 2020 to present he is a Visiting Assistant Professor of Labour Law at the

University of National and World Economy, Sofia. He is a professor at the University of Economics and Economics, Sofia.

The PhD student has successfully passed the examinations in all the subjects provided in her individual study plan with an overall average grade of Excellent 6.00. During the PhD Iliyana Sabinova Georgieva has participated with her papers in two scientific conferences - a scientific conference on "Legal, economic and historical aspects of state regulation of economic activity", held on 23 June 2022 at the UNWE and a scientific conference on "Challenges to legal regulation in Bulgaria", held on 31 October 2023 at the UNWE.

1. General characteristics of the submitted dissertation

The dissertation submitted for review is 187 pages of independent text (including table of contents and abbreviations used), a list of literature used in its development and a declaration of originality of the work. There are 151 footnotes in the text. More than 78 literature sources - monographs, textbooks, studies, articles, dictionaries and reports - have been used to develop the thesis. Both Bulgarian and foreign literature have been used.

Structurally, the study consists of an introduction, four chapters and a conclusion. The chapters are divided into paragraphs and sections including related but thematically distinct headings. The conclusion includes conclusions and suggestions for developing and improving the regulation of .

The first chapter is devoted to the legal framework of special labour protection for minors (domestic, international and European Union law), including a historical perspective.

The second chapter deals with the protection of minors before and at the time of the employment relationship.

The focus of the third chapter is the protection of minors during the employment relationship. Special protective provisions in the areas of working time, holidays, occupational health and safety, etc. are analysed here. The lack of special labour protection for minors at the stage of termination of the employment relationship is identified and de lege ferenda proposals are made to overcome it.

The fourth and last chapter examines the liability for violation of labour legislation concerning minors - administrative criminal liability under the Labour Code and criminal liability for a criminal offence under Article 192a of the Criminal Code, consisting in

accepting employment of a person under 18 years of age without due permission from the Labour Inspectorate.

The conclusion consists of two paragraphs. The first paragraph summarises the conclusions reached in the course of the study and the *de lege ferenda* proposals for improving the legal framework. The ultimate aim is to preserve the life, health and safety of the younger generation by achieving a sufficient degree of effectiveness in the application of, and compliance with, labour legislation providing for special protection of the employment of minors.

The second paragraph outlines trends in the development of the legal institution of special labour protection for minors.

The topic chosen by the doctoral candidate is undoubtedly topical and dissertable. The lack of an independent theoretical study of this legal institute in the labour law literature in our country is highlighted and the necessity of a comprehensive analysis is argued.

The subject and object of the dissertation are correctly defined, namely - "The subject of the present study is the special protection of minors at work, understood as a greater concern of the legislator towards them", "The object of analysis are the relevant legal provisions of the Bulgarian legislation in force. These are, first of all, the labour law norms contained in the Labour Code (LC), laws and regulations".

The aim of the study is to analyse what the special labour protection of adolescents means under the current Bulgarian legislation. At the same time, the analysis seeks to assess the practical effectiveness of the legal framework and to explore the possibility of its improvement.

In order to achieve this goal, several main tasks have been set during the work:

- - To review the legal framework of the analysed legal institute;
- - Examine what the special protection of minors' labour consists in before and at the time of the employment relationship;
- - To clarify the content of the protection during the employment relationship;
- - To examine the liability for violation of labour legislation concerning minors - administrative liability under the Labour

Code and criminal liability under Article 192a of the Criminal Code (CC), and to examine relevant administrative and judicial practice;

- - Identify weaknesses, gaps and imperfections in the current labour legislation;
- To make de lege ferenda proposals for legislative amendments to improve the legal framework and increase the effectiveness of special labour protection for minors.

2. Evaluation of the obtained scientific and applied results

The objectives of the dissertation have been achieved: to analyze the current legal framework for the labor of minors and on the basis of this analysis to make a general legal-theoretical understanding of the issues of legal protection of the labor of minors, to assess the practical effectiveness of the legal framework and to explore the possibility of its improvement. Thus, the specific objectives of the study, as stated above, have been achieved.

3. Evaluation of scientific and applied contributions

The following major scientific contributions of the thesis can be highlighted:

- - An in-depth and comprehensive analysis of the special labour protection of adolescents is made.
- - The legal framework of special labour protection of minors is reviewed, which consists of various sources of rules of conduct, including international, universal and regional acts, acts of European Union law and domestic national acts (laws and regulations).
- - The consideration of the special protection of minors' employment is divided into two time periods, before the employment relationship is established and during its existence. The necessity of extending the protection of minors during the employment contract in two aspects - in case of unilateral change by the employer and in case of termination of the employment relationship - is identified.
- - Liability for violation of labour legislation concerning minors is analysed - administrative liability under the Labour Code and criminal liability under the Criminal Code. Relevant administrative and judicial practice is studied.

- - Weaknesses and gaps in the current labour legislation on special labour protection of minors have been identified.
- - A number of proposals de lege ferenda are made for improving the legal framework for special protection of minors' employment.

4. Evaluation of publications on the dissertation topic

The PhD student Iliyana Sabinova Georgieva has presented a list of publications on the topic, which are closely related to the subject of the dissertation and reflect some of its parts, thus giving it publicity. The volume of the PhD student's scientific publications and the nature of the publications correspond to the conditions and requirements for obtaining the PhD degree. The doctoral candidate fulfils the required number of points for the award of the doctorate.

The following publications on the topic of the thesis have been submitted:

- 1.Sabinova, I., The Order of Acceptance of Employment as an Expression of the Special Protection of the Labour of Minors. - In. Sofia.
- 2.Sabinova, I., The prohibition of night work as a part of the special protection of the work of minors. - Journal of Business and Law, 2022, No. 4, pp. 44-57.
- 3.Sabinova, I., On the special labour protection of minors in the field of paid annual leave. - In: Proceedings of a scientific conference on "Challenges to legal regulation in Bulgaria", held on 31.10.2023. Sofia. 179-186.
- 4.Sabinova, I., The necessity of providing prior protection in case of dismissal of minors. - The article has been accepted for publication in the Business and Law Journal (attached Notification from the Business and Law Journal).

5. Evaluation of the abstract

The abstract correctly reflects the main content of the thesis.

6. Critical comments, recommendations and questions

- In the dissertation of doctoral student Iliyana Sabinova Georgieva submitted for review no significant theoretical and methodological errors were found, only some editorial remarks can be made, which is typical for this kind of work. I would also like to make some recommendations to the doctoral candidate regarding the improvement of the dissertation: In my opinion, the content is too fragmented into many paragraphs and sub-paragraphs, which does not help the orientation in the text,

but makes it unnecessarily difficult. I would suggest dropping some of the sub-points of individual questions in the content itself to make it more concise.

- I think that it would have been better to analyse a little more case law and practice of the Labour Inspectorate in the dissertation, to the extent that such is available on the topic, of course.
- I would recommend the PhD student to continue working on the issues of juvenile labour. In this sense, the publication of new scientific publications - reports, articles and studies would be of interest to the scientific community.
- I recommend that after the defense the dissertation be shaped and published as a monograph in order to reach a wider audience.

Questions for the PhD student:

1. One question that was not addressed in the dissertation - can an employment relationship with a minor worker be declared void if the minor has attained the required age at the time of the declaration or if a permit is issued by the Labour Inspectorate?

2. I would also like to know the doctoral student's opinion on whether homeworking and teleworking contracts are not more suitable for adolescents with a view to combining work with studies? Does he think that it might be advisable for the legislature to provide for the possibility of such work if the worker so requests, similar to Article 312 of the Labour Code, which gives such a right to a worker who is the mother of a young child?

7. Conclusion

The presented dissertation "Special Protection of the Labour of Minors" represents a complete independent research that meets the necessary requirements for this kind of work in terms of structure, completeness and significance.

Its development has achieved certain scientific results corresponding to the goal and scientific tasks set by the doctoral candidate. The scientific contributions are clearly outlined.

The dissertation work reveals a thorough theoretical knowledge of doctoral student Iliana Sabinova Georgieva, both on the topic and in its entirety in the matter of labor law and the ability to conduct scientific research. On the basis of the overall assessment made in this review, I consider that the dissertation "Special Protection of Minors' Labour" fully meets the requirements of the Law on the Protection of Minors' Labour and the internal acts of the UNWE.

Based on the positive evaluation of the dissertation, as well as on the scientific achievements of the PhD student, I propose the participating members of the Scientific Jury to take a positive decision for the award of the educational and scientific degree "Doctor" in PH 3.6 "Law", scientific specialty "Labour Law and Social Insurance" to PhD student Iliyana Sabinova Georgieva.

.2024 /

Andriyana

Yovcheva Andreeva

Digitally signed by Andriyana
Yovcheva Andreeva

Date: 2024.12.03 13:29:08
+02'00'

/Prof. Dr. Andriyana Yovcheva Andreeva/